

VAN A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK ZIJN NOG BESCHIKBAAR:

Die maanden onder de Sneeuw. - 2. Zwarte Koo. - 4. D. Heks uit de Duinen.
 5. Aan de Molenbeek. - 7. Karel Cogge (De Overstrooming aan den IJzer. - 9. De
 Vluchteling. - 13. Beter een Lap dan een Scheur. - 14. Harten van Goud.
 15. Op 't Verdronken Land van Saftinge. - 16. De Fee van den Kuis-
 17. De Zinneloozen te Gheel. - 18. De Hut op de Heide. - 19. Hugo Verriest
 20. De Kloek van Stuivekenskerke. - 21. De Landlooper. - 22. En toch Feest. (B.
 Hans). - 23. Sinterklaas in 't Veerhuis. - 24. Grapjes en Vroolijke Vertellingen. -
 25. De Vriezeman. - 26. Verdwaald en Terecht. (B. Hans). - 27. De Jongen van
 West-Roosebeke. - 28. De Jongens van den Waterkant. (B. Hans). - 29. De Kleine
 Smokelaar. (A. De Cort). - 30. De Verdronken Stad. - 31. Het Weesje van Brugge.
 32. Een plezierige Vacantie. - 33. Een lastig Geschenk. - 34. Nog Grapjes. - 35. Het
 36. In de Moeren. - 38. De Vlucht in de Koffer. - 39. De
 40. Spreekwoorden en Verhalen. - 43. De Veerman van 't
 44. 't Grafje in de Duinen. - 46. Broederliefde (de gebroeders Van Raem-
 47. Brugge en Omgeving. - 48. Eerlijk duurt het langst. - 49. De Kleine
 51. Een lastig Geschenk. - 52. Zonder Ouders. (B. Hans). - 53. Een
 Kerstfeest in Vlaanderen. - 54. Arme Bedelares. (A. De Cort). - 55. De Verloren
 Zoon. - 56. In 't bosch van Houthulst. - 57. Nog Gered. (B. Hans). - 58. Uit de
 Oude Doos. - 59. Dokter Jenner en Jenny. (J. Ten Heuvel). - 60. Moeder Eyer. -
 62. De Wees in Londen. - 63. Sinterklaas op de Heide. - 64. De Kinderen van den
 Zeeloods. (B. Hans). - 65. Bij de Boschkerels. - 66. De Kinderen van den Smok-
 kelaar. - 68. De Landverhuizers. - 69. Leeuwte Van Damme. - 70. Van alles wat.
 71. Nieuwsgierig Aagje. - 72. Een Moedige Kermisjorgen. - 73. Trouwe Vriend-
 schap. - 75. Aan de Kust. - 76. Het Bultje. (B. Hans). - 77. De Pastoor van Lap-
 scheure. - 78. Samen uit. - 79. De verrassing van Audenaarde. - 81. Een Pak van
 't Hart. - 82. Vaderlandsche Verhalen. - 85. De Overwintering op Nova-Zembla. -
 86. Hoogmoed komt voor den Val. - 89. Hoe Sinterklaas hielp. - 90. In Groeten
 Nood. (Annie Hans). - 91. Kerstmis aan Zee. - Toch beter Thuis. - 104. Denk aan
 Moeder. - 110. Robinson Crusoe. - 11. Hendrik Conscience. - 116. Een Blijde Sin-
 terklaas-avond. - 117. Peter Joannes. (B. Steyns). - 121. Heug Bezoek. - 122. De
 wonderlijke Zwaan. - 123. Uit bange Dagen. - 125. De Flinkke Aanwachster.
 126. De Kerels van Lampernisse (Zannekin). - 127. Eliza's Vlucht. - 128. De
 Gelaarsde Kat. - 129. De Dochter van den Blauwer. - 130. In Vacantie. - 131.
 Cered uit de Sneeuw. - 132. Tinneke. - 133. De Helden van Stekene. - 134. On-
 rechtvaardig Gestraft. - 185. De Apostelbrokken van Rupelmonde. - 136. Tijl
 Uilienspiegel. - 137. Oom Tom. - 138. Alfreds Vacantie. - 139. Micha's Avon-
 turen. - 140. St-Niklaas te Mechelen. - 141. Kerstavond van Bertje. - 142. Op 't
 Cud Kasteel. - 143. De Reis in de Wildernis. - 144. Bij de Kabouter. - 145. De
 Spionnen op den Toren. - 146. De Jongen van Gaver. - 147. Een jaar van Huis.
 148. De Schat in de Duinen. - 149. Oud Moederke. (C. Maerten). - 150. De
 Smokkelaars van de Zee. (J. Godderis). - 151. De Brand. - 152. De Schat in de
 Mijn. (B. Hans). - 153. Het Graf in 't Bosch. - 154. Het Berouw van den Strooper.
 155. 't Kasteel van Hoogdonck. - 156. Van de Hut naar het Paleis. - 157. De Held-
 lastige Mijnwerker. - 158. Brave Harten (tooneelstukje). - 159. Karel de Goede. -
 160. Na veel Avonturen. - 161. Gered door een aap. - 162. Jan Breydel. - 163. De Slag
 der Gulden Sporen. - 164. Van den dood gered. - 165. Het Bocheljongen-je. (J.
 Melaerts). - 166. De Toovenaar. - 167. Van drie Roovers. - 168. Een jonge Held. -
 169. Jacob van Artevelde. - 170. De Overwinning van Karel. - 171. Genoveva van
 Erabant. - 172. Een Avontuurlijke Reis. - 173. De Strijd met den Wolf. - 174.
 Een vreesselijke Avond. - 175. De gevluchte Slaaf. - 176. In de Vliegmachine. —
 Richt U voor Kinderbibliotheek tot A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 215.

A. HANS.

DE VLUCHT IN DEN NACHT

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich
 — Prijs 60 centiem —

DE VLUCHT IN DEN NACHT

I.

— Zie zoo, we zijn er nog gelukkig doorgescharrelt, zie visscher Jeroens, toen hij zijn schuit in de haven gemeerd had.

— Ja, vader. 't Is toch moeilijk gegaan. Er is al veel ijs in zee, sprak zijn zoon Maarten.

— En 't zal vannacht weer flink vriezen... Morgen, waren we er nog onmogelijk door geraakt....

— Ga maar vast naar moeder, die blij zal zijn u te zien, hernam visscher Jeroens. Ik kom ook dadelijk.

Maarten ging aan wal.

— Hoe was het met 't ijs in zee? vroeg een visser, die daar met kennissen stond.

Maarten Jeroens vertelde het. Hij was met vader van Amsterdam gekomen, en er was veel drijfijis in zee. Het begon zich vast te zetten. Met moeite was de schuit er door geraakt. Morgen zou het niet meer lukken...

Hij ging verder.

— Maarten! klonk het.

Ginds stond zijn zusje Greta touwtje te springen met vriendinnetjes.

Ze keek naar haar broer. En toen Maarten nader kwam, vertelde Greta:

— Moeder dacht dat ge te Amsterdam zoudt vast vriezen. Oom Dirk zei het.

— Dan is oom Dirk mis geweest. De schuit ligt in de haven.

Op het plaatje kunt ge zien dat Greta en haar vriendinnetjes een heel andere kleeding droegen dan onze meisjes. En ook Maarten zag er niet uit als onze jongens.

Hij woonde op 't eiland Marken, en dit ligt in de Zuiderzee, een binnenzee van Nederland.

Daar op Marken zijn de bewoners nog altijd zeer gehecht aan de ouderwetsche kleedij en 's zomers komen veel vreemdelingen er naar zien.

Om het eiland te bereiken hadden Jeroens en Maarten dus over zee moeten varen. Jeroens was visscher, zooals bijna ieder op het eiland.

Maarten liep door naar huis. Vrouw Jeroens keek blij verrast op, toen ze haar zoon zag.

— Dag, moeder... We zijn er hoor! riep Maarten uit, haar verheugd begroetend.

— Goddank... Ik was ongerust... Oom Dirk meende dat ge er niet meer door hadt gekunnen.

— 't Ging wel moeilijk... Veel ijs en 't zet zich vast...

— Maar 't is dan toch gelukt.

— Vader komt zoo. We hebben de visch duur verkocht te Amsterdam, moeder.

— Best zoo... Dat is weer een spaarduitje. Want 't zou wel een strenge winter kunnen worden.

Maarten vertelde van de reis. En moeder sneed intusschen brood en zette koffie.

De woning van Jeroens was als vele van 't eiland van hout en op palen gebouwd. Want bij hooge vloed kwam er hier dikwijls water over 't land.

Weldra verscheen vader. Greta stapte naast hem. En nog eens werd er over de moeilijke reis gepraat.

Maar vergenoegd gaf de visscher aan moeder het verdiende geld. En in tevreden stemming werd er gegeten.

Toen de lamp brandde kwam oom Dirk met zijn zoon Piet en dochter Klazina nog even op bezoek.

Oom was blij dat zijn voorspelling onbewaardheid bleek.

— Er is nog een visscher achter, vertelde hij. Gerrit Poels... Die moet van Urk komen.

Urk is een ander eiland, in de Zuiderzee, maar heel ver van Marken.

— Dan vrees ik dat Poels in 't ijs blijft steken, zei vader Jeroens.

— Hij zal misschien niet meer uit Urk weggevaaren zijn, hernam Oom Dirk. Niet prettig voor zijn vrouw.

— Maar oom, als 't door vriest kan hij op schaatsen komen, merkte Maarten op.

— Dat is waar! Maar hij zal niet gaarne zijn schuit verlaten.

Bij strenge winters vriest de Zuiderzee dicht en is ze een onmetelijk ijsveld.

Maarten hoopte dat dit nu eens zou gebeuren. Hij had het nog niet beleefd. Maar vader wist er van te vertellen.

Maarten was pas veertien jaar. Het had in de laatste zeven of acht jaar genoeg gevoren om te leeren schaatsen rijden, doch zoo 'n ouderwetschen, harden winter, had de knaap nog niet gekend.

Oom Dirk meer dan eens. En hij vertelde er van. Eens was de Zuiderzee zes weken dicht geweest. En weken daarna lag ze nog vol ijs. 't Was toen een harde tijd met veel armoë.

— Ja, ja, ons eilandje, hoe klein 't ook is, heeft al heel wat avonturen beleefd, zei oom. Door ijs en door water...

— Water toch 't meest, sprak vader Jeroens. Marken is vroeger veel grooter geweest.

— Dat is zoo, stemde oom Dirk toe. Er is in

oude tijden een heel deel afgebrokkeld waar een klooster Marienhof stond. 't Verging door storm en overstroming. Mijn overgrootvader heeft eens bij heel laag water, een stuk van dat verdronken land weten droog komen. Hij en anderen zagen een kerkhof. En de kisten lagen bloot, erg gehavend, zoodat geraamten van menschen zichtbaar waren.

— Hoe griezelig, zei nicht Klazina, zwijg er nu maar over, vader, anders durf ik niet slapen vannacht.

— Niet flauw doen, meid...

Maarten hoorde die vertellingen gaarne.

— In 1825 was het ook zoo'n storm, hé oom? vroeg hij.

— Ja, toen was mijn grootvader een kind... 't Heele eiland liep onder. 't Was of 't verdween. De menschen moesten met booten van uit de zolderramen gehaald worden. Dat ging zoo: uit de boot gooiden ze een touw naar die stumpers, want ze konden niet te dichtbij komen. De huizen stonden tot aan het dak in 't water en met den storm zou een boot kapot geslagen zijn tegen de muren. Ze gooiden dus een touw; de menschen moesten dat om hun lijf binden en dan werden ze door het water naar de boot getrokken. Zoo gebeurde het met mijn grootvader ook. Er werd flink geholpen. Toch verdronken er drie menschen. Veel huizen stortten in en ook heel wat booten werden

kapot geslagen. Maar Marken is toch blijven bestaan... We zijn hier beter af dan op Schokland.

Oom Dirk noemde nog een eiland van de Zuiderzee. Maarten was er al voorbij gevaren.

Schokland was door de zee zoo afgebrokkeld, dat de bewoners het hadden moeten verlaten. Nu woont er nog een vuurtorenwachter.

— Als 't met ons Marken ook maar niet eens gebeurt, vreesde Klazina, nu haar vader over Schokland sprak. We moesten maar aan den wal gaan wonen.

— Wat malle praat is me dat! bromde oom Dirk. Precies of ze daar geen last van het water kunnen hebben. En wij houden zooveel van ons eilandje als de Amsterdammers van hun groote stad.

— Neen, dat ons eiland vergaat, daarvoor ben ik niet bang, zei vader Jeroens. Maar wel dat ze onze zee droog maken.

— Daar praten geleerde heeren over, doch dat kunnen ze niet, beweerde oom Dirk. Zoo'n groote plas.

— Ze kunnen veel, beweerde Jeroens. En er zijn plannen om van de Zuiderzee akkerland te maken. Dan zal Marken geen eiland meer zijn, maar een bergje in den polder.

— En moeten wij zeker boeren worden of in kanaaltjes visschen, spotte oom Dirk.

— Wie dan leeft, dan zorgt...

— De Zuiderzee wordt vast en zeker droogge-
maakt, sprak Piet, de zoon van oom Dirk. In de
krant schrijven ze er over.

— Gekheid, hield oom Dirk vol, die altijd krib-
belig werd, wanneer dit onderwerp te berde
kwam.

Moeder begon over wat anders. (1)

Maarten kreeg slaap. Hij had vandaag hard ge-
werkt aan boord.

Trouwens, oom Dirk en Piet en Klazina namen
afscheid. 't Werd bedtijd.

Wat later ging Maarten ter ruste. Eigenlijk
klom hij naar zijn bed, hier in de kamer. Men
slaapt daar nog veel in bedsteden, een soort van
kassen tegen den wand. En er waren bedsteden
boven elkaar, zoodat men langs een laddertje naar
de hoogste kooien moest.

Zoo sliep het gezin in de kamer, waar over dag
gestookt werd. Dat was warm, want in die bou-
ten huizen op een eiland kon 't koud zijn. Niet
gezond? Neen, maar de Markers zouden lachen
als ge hun dat zei.

Maarten lag onder de dekens. Hij dacht aan de
ijspret, die nu komen zou. Doch hij soesde spoe-
dig en was gauw in een geruste slaap.

(1) En nu is het werk aan drooglegging den Zuiderzee
reeds begonnen.

II.

De ijspret was nu in vollen gang, want de win-
ter zette met kracht door. Alle visschers waren
binnen, behalve Poels. Diens vrouw was wel wat
ongerust, maar ze hoopte, dat haar man en twee
zonen in de haven van Urk zouden gebleven zijn.

Jongens en meisjes, mannen en vrouwen reden
schaatsen, op plassen, kanaaltjes en ook al op zee,
die sterk bevroren was nabij het eiland. En weldra
zou men wel naar de vaste kust kunnen rijden.
En dan kwamen er ook bezoekers van Monniken-
dam en Volendam en andere plaatsen, ginds aan
den overkant.

Maarten Jeroens genoot er ook van. Hij kon
vlug rijden. En nu leerde hij kunstjes. Want hij
wilde zijn neef Piet nadoen, die met zijn zuster
Klazina op het ijs danste, terwijl een ander op een
mondharmonika een vroolijke wijze blies. En dan
hadt ge oom Dirk, die kon zijn naam in 't ijs
schrijven.

Zekeren namiddag was het plezier weer in vol-
len gang. De kinderen hadden zelfs den heelen
achternoen vrij gekregen op school. Dat vonden
de ouders goed. Er was soms maar eenige dagen
ijs en dan moest men er van profiteeren.

Maarten reed met kameraden om ter snelst.
Plots bonsde hij tegen Krijn Vogels aan, een vis-

schersjongen, even oud als hij. Ze vielen beiden op den grond.

Krijn werd vreeselijk kwaad. En toen hij eer op stond dan Maarten, gaf hij dezen een klap op 't hoofd.

— Lafaard! schreeuwde Maarten.

Hij scharrelde overeind en vloog op Krijn aan. Ze grepen elkaar beet, maar ze waren op schaatsen en weer rolden ze over het ijs, onder luid gelach der anderen.

Ze vochten nu waar ze lagen.

Maar een visscher zag het, kwam naderbij en trok ze van elkaar.

— Lummels, om te bakeleien, als ieder pret heeft, zei hij.

— Die valschaard heeft me expres doen vallen! schreeuwde Krijn Vogels.

— Dat liegt gel! riep Maarten boos. 't Was een ongeluk. En ge zijt een lafaard, want ge gaaft me een klap toen ik nog op den grond lag.

— Flauwe jongens, om daarvoor te vechten. Wie op 't ijs komt moet er tegen kunnen eens te vallen.

— Hij is begonnen met me te slaan, zei Maarten. En dat laat ik me niet doen van zoo'n slungel.

— Maarten heeft gelijk, oordeelde Jan Vermaas. Mij zouden ze ook niet aan het lijf moeten komen.

— Krijn is zeker van glas, dat hij zoo bang is voor een valletje! meende een ander.

— Wilt ge opnieuw beginnen? vroeg de vischer, die de knapen nog dreigend tegenover elkaar zag staan.

— Ze kunnen allemaal naar de maan loopen! schreeuwde Krijn en hij reed heen.

De troep zwierde voort en 't voorval werd al gauw vergeten in den fellen kamp om elkaar voorbij te steken.

Maarten Jeroens was overwinnaar. Nu ieder erkende ook zonder wedstrijd, dat hij zeer hard kon rijden.

Toen ze terug kwamen, aan den havenkant, zagen ze veel menschen bij een paal staan.

— Laat ons eens kijken, wat er daar gebeurt, zei één der jongens.

Ze stoven er heen. Maar ze hoorden 't al zeggen, eer ze het papier lazen. Morgen namiddag werden er wedstrijden gehouden op schaatsen. En wedstrijden van allerlei soort: voor grootere menschen, voor knapen, voor meisjes, voor schoolkinderen. 't Was om 't snelst en ook om 't mooist rijden. Er had zich een komiteit gevormd en dat had prijzen gekocht.

— Doet gij er aan mee? vroeg Klazina van com Dirk aan Maarten.

— Hard rijden natuurlijk!

Een troep jongens stond dra bijeen. Ze zouden

allemaal om ter snelst schaatsen. De eerste prijs was een prachtig en groot zakmes.

— Dat zakmes is voor mij! blufte Krijn Vogels.

Hij zei het heel luid, opdat Maarten het zou hooren. Ieder wist dat Krijn Vogels ook een heele baas was op schaatsen. Hij en Maarten zouden geduchte mededingers zijn.

— Pocher! schreeuwde Jan Vermaas hem toe.

— Ja, dat zakmes is voor mij, treiterde Krijn weer. En al ge morgen vechten wilt, zal ik er u een snee mee over uw dikke bobbelneus geven.

Krijn sprak stout, want hij had vriendjes bij zich.

— Ik zal u eens een bobbelneus stompen! riep Jan Vermaas en in een twee drie duwde hij Krijn zijn vuist in 't gelaat.

Dadelijk stonden er twee groepen vechters gereed. Maar de meester, die voorzitter was van het komiteit, stond plots tusschen hen.

— Zoo, sprak hij, zijt ge zulke flauwe jongens, dat ge ruzie maakt en nu al om een wedstrijd. Wie het winnen zal? In mijn tijd gaf de overwonene aan den overwinnaar de hand. Maar als ge van plan zijt u zoo aan te stellen, haal ik een streep door heel de jongenswedstrijd en dan kunt ge als snullen aan den kant staan.

't Plan om te vechten verdween... Bovendien

werd het avond... En de jongens hadden honger. Ze verlangden naar de boterhammen.

Maarten ging ook naar huis. Morgen wedstrijd. O, hij zou gaarne den eersten prijs weghalen... En hij had veel kans.

— Ik moet winnen, zei hij bij zichzelf.

Voor dat zakmes? Natuurlijk zou hij het gaarne verdienen. Maar eigenlijk wilde hij nog meer de overwinnaar zijn om Krijn Vogels de loef af te steken en hem het bluffen te verleeren.

O, hij zou zich morgen erg inspannen! Maar gerust voelde hij zich toch niet. Krijn was een zware partij. O, de eer der overwinning! En dan, dat prachtig zakmes. Maarten had er juist zoo een noodig. 't Zijne was een oud, versleten ding met afgebroken punt.

Maarten kwam thuis. Vader zat bij het vuur een pijpje te rooken.

— Morgen wilt ge zeker gaarne aan den koers meedoen? vroeg hij.

— O, natuurlijk, vader!

— Ik had u anders wel willen meenemen op de spieringvangst. De zee ligt sterk.

— O, dan na den wedstrijd, vader!

De spieringvangst, waarop vader doelde, moest in den nacht gebeuren.

— Neen, dan is het laat om te vertrekken, want we moeten heel ver gaan. Maar ge moogt ditmaal thuis blijven, jongen. Ik ga met oom Dirk

en neef Piet. Er zal wel wat extra's te verdienen zijn. Ik wil u 't plezier niet ontnemen.

Maarten keek dankbaar zijn vader aan. O, als hij niet aan den wedstrijd deel nam, zou Krijn Vogels wel gezegd hebben, dat hij niet durfde mee doen, uit vrees te verliezen.

III.

Den volgenden dag was het schoon weer, wel koud, maar toch met een zonnetje. En 't vroe nog knap. Er was echter weinig wind. Dus goed weer voor den wedstrijd.

Maarten stak 's morgens nieuwe banden in zijn schaatsen, want die werden algemeen gebruikt en geen riemen.

— Van ochtend rijd ik niet, dacht de knaap. Dan ben ik vanmiddag frisch.

Hij moest dan vader wat helpen. Hij haalde een skide van 't zoldertje en een lat, waarin een hij een spijker sloeg. Ook bond hij kurkjes aan kleine netten.

Van avond zou vader dus op de spieringvangst gaan. En er lag overal ijs? Ja, maar de spieringvisschers hakten dan een opening in 't ijs en duwden er hun netten door. En zoo vingen ze de begeerde vischjes, die gaarne in de steden van den vasten wal werden gekocht. 't Was een welkome winterverdienste.

Maarten stak ook een kaars in een lantaarn die vader meenemen moest.

Oom Dirk kwam nog eens aanloopen, om over den tocht te praten.

Maarten wachtte in spanning den middag af. Te twee uur moesten de wedstrijden beginnen. Hij ging eens naar het daarvoor gereedgemaakte ijsveld kijken.

't Zag er feestelijk uit. Men had palen in het ijs geslagen en die met touwen verbonden. Zoo werd een lange strook aangeduid voor de koersen. De toeschouwers moesten achter de touwen blijven. Aan de palen hingen vlaggen en wimpels.

Baanvegers waren nog bezig het ijsveld te verbeteren. Ze keerden afschraapsel weg en verwijderden eenige knobbels of vulden spleten. De baan moest glad zijn als een spiegel.

Maarten zag Krijn Vogels met eenige kameraden.

— De tweede prijs mag Maarten Jeroens hebben, als hij heel goed zijn best doet! zei Krijn weer luid. Maar de eerste is voor mij!

— Onnoozele pocher! riep Maarten hem toe. Op zulken flauwen praat antwoord ik niet verder.

Hij begaf zich naar zijn vrienden.

— Krijn was zeker weer aan 't bluffen? vroeg Jan Vermaas.

— Ja. Hij scheen weer veel zin te hebben om ruzie te maken.

— 'k Had hem op zijn snuit geslagen!

— Och, laat hem kletsen!

— Zeg, Maarten we rekenen er vast op, dat ge de eerste zijt! hernam Jan, 't Gaat tusschen u en Krijn, dat weten we wel... Wij kunnen maar kampen voor den derden en vierden prijs. Zorg, dat Krijn Vogels beschaamd staat.

— Ik zal mijn best doen.

— Ge moet winnen! We zullen u aanmoedigen.

— Maar er zijn er die voor Krijn ook zullen roepen.

— Och, dat geeft niet! 't Komt er op de beenen aan en de longen. Ik zal mijn uiterste best doen.

— Als ge wint, dragen we u op onze schouders rond, omdat ge het verdient en ook om den pocher, die al doet of hij 't zakmes heeft, te plagen.

Maarten Jeroens was wat zenuwachtig, toen hij naar huis terug keerde. Dat gebeurde hem zelden. Maar hij had nu 't gevoel, dat ieder op hem zou letten. De vrienden rekenden op hem. Hij moest winnen. Maar Krijn Vogels zou zich ook inspannen. Het werd een harde strijd. Doch Maarten voelde zich niet rustig. Hij had het bang gevoel te zullen verliezen.

Moeder merkte dat hij minder at dan anders. Ze dwong hem meer te nemen.

— Anders blijft ge van dien wedstrijd weg! dreigde ze.

— Jongen, flink eten, dan staat ge sterk, moedigde vader hem aan.

Maarten verduwde dan maar den kost.

Eigenlijk zou hij nu liever met vader meegetrokken zijn op de spieringvangst. Dan had hij niet behoeven te kampen. Hij gaf den moed haast op en was er boos voor op zich zelf.

Na het maal keek hij toe, hoe vader zich kledde voor den kouden nacht, dien hij op 't ijs zou doorbrengen. Twee dikke baaïen, twee paar kousen, stroo in de klompen. En dan nam hij nog een paar doeken mee, om van avond rond den hals en over het hoofd te binden. 't Kon ook geweldig koud zijn, in den nacht op de wijde ijsvlakte.

Maarten vertrok eindelijk naar het terrein; hij zag wat bleek.

Er was reeds veel volk, klein en groot, bij de baan.

Maarten werd levendig begroet door zijn vrienden. 't Leek wel of de wedstrijd alleen voor hem en Krijn Vogels ingericht was.

De deelnemers moesten in een tent. Er stonden daar dus mannen, vrouwen, jongens en meisjes, kinderen. De meester las het reglement voor en gaf nog wat uitleg.

Het was een gedrang in de tent...

Maarten stond in een hoekje, vlak achter Krijn

Vogels. Krijn hield zijn schaatsen achter zijn rug. Maarten moest er naar kijken. Hij zag dat ze gescherpt waren. Er kwamen eensklaps leelijke wenschen bij Maarten op. Dat een schaats van Krijn breken zou. Of een der banden moest eens knappen. Maar Maarten zag dat die ook nieuw waren... En nog slechter gedachten laiden bij Maarten op. Er rees een sterke bekoring bij hem... Maarten legde zijn schaatsen neer. Hij keek om zich heen. Hij stond hier heelemaal in 't hoekje. En Krijns schaatsen waren daar vlak bij. Krijn luisterde naar wat de meester zei. Maarten haalde zijn oud, versleten mesje voor den dag en deed het open. En 't volgend oogenblik was het gebeurd... De knaap gaf in een der banden van Krijns schaatsen een snee, in 't midden... 't Was gauw gedaan... Maarten voelde dat hij rood werd. Zijn hart bonsde...

Juist was de meester klaar met zijn mededee-lingen. De menschen drumden naar buiten.

— Nu zullen we 't gaan hebben! riep Krijn. Voor mij de eerste prijs.

Nog altijd die spot en dat tarten.

— Juist goed, wat ik gedaan heb, zei Maarten, bij zich zelf, maar zijn geweten verklaarde het anders.

De vriendjes omringden Maarten.

— Eerst is het een wedstrijd voor de kleintjes en dan beginnen wij! sprak Jan Vermaas. Maar-

ten smeer je beenen in! Krijn mag het niet winnen. Hij bluft te erg...

Maarten had wel weg kunnen loopen. Gemeen wat hij gedaan had, heel gemeen en valsch. Hij had er al spijt van. Hoe was 't mogelijk geweest?

— Ik moet Krijn waarschuwen, dacht hij.

Maar valsche schaamte weerhield hem.

— Och, de band zal niet breken, 't is geen groote snede. En dat linnen is zeer sterk, zoo wilde hij het kloppertje daar aan zijn hart gerust stellen.

De eerste wedstrijden begonnen. Maarten lette er niet op. Hij had een ellendig gevoel. O, was hij maar met vader meegegaan! Maarten leek wel suf.

— Droomt ge nu! schreeuwde Jan Vermaas, hem toe, en gaf hem een stomp in de zij. Onze wedstrijd begint.

— O, ja, ja... maar de kleinen...

— Die zijn al klaar.

— 'k Weet het wel, loog Maarten.

— Zorg, dat ge wint, hoor...

Aan de streep bonden de knapen de schaatsen aan. Maartens handen beefden er bij. O, nog had de jongen Krijn willen waarschuwen. Maar hij durfde niet.

Er waren zestien mededingers, die moesten in acht paren rijden, elk paar om ter snelst. De acht eerst aangekomenen werden dan weer in vier pa-

ren geschikt. Die vier paren kampten opnieuw. Er zouden daarvan vier overwinnaars zijn.

En die vier begonnen vervolgens samen den kamp om de vier prijzen.

Door loting werden de beginnende paren aangeguid. Maarten reed tegen Kees Kroon en Krijn Vogels tegen Jan Vermaas. In de eerste koers behoorden Maarten en Krijn tot de overwinnaars.

Nu de vier paren. Maarten had het dan met Frans Wagemans te doen. En Krijn met Bernard Coosjes.

Maarten had 't liefst den heelen strijd opgegeven. 't Was of er een vuur brandde in zijn binnenste.

De tweede rit begon. Maarten vertrok met Wagemans. Hij hoorde aanmoedigend geroep. Maar bij zelf had wel kunnen schreien.

— Maarten Jeroens blijft achter! schreeuwde Vermaas tot zijn vrienden. Zie Wagemans raakt hem voor.

— Wacht maar. Maarten houdt zich even in om dan met volle kracht vooruit te stormen, meende een ander. Wagemans kan het niet van hem winnen.

— Hij raakt meer en meer vooruit. Ik begrijp er niets van, hernam Vermaas.

En waarlijk Wagemans won. Maarten was uitgeschakeld. Krijn zegevierde van zijn mededin-

ger. Hij keek spottend naar Maarten Jeroens en zei treiterend.

— Maarten krijgt geen tweede, geen derde en geen vierde prijs, maar een groote nul.

— Wat hebt ge nu uitgevoerd? vroeg Jan Vermaas aan Maarten. U laten kloppen van Wagemans!

— Ik kan er niet aan doen. Het was of ik mijn beenen niet van den grond kon krijgen! stamelde Maarten.

— Zijt ge ziek?

— Neen...

— Ge ziet zoo bleek...

Maar er was nu belangstelling voor den eindkoers tusschen de vier overblijvenden.

Ze vertrokken. Wat weerde Krijn Vogels zich. Hij was dadelijk vooruit. Hij wilde een schitterende overwinning behalen. Zijn vrienden klappen in de handen. Ook groote menschen juichten aanmoedigend toe... Dan klonk een kreet van schrik. Men zag Krijn scheef afwenden, met de handen in de lucht slaan, ronddraaien en met een harden smak vallen. Wagemans schoof hem voorbij, dan de derde, en vervolgens de vierde. Maar Krijn bleef liggen.

De meester en leden van het komiteit snelden toe. Krijn roerde niet. Hij was bewusteloos en bloedde uit een wonde aan 't hoofd

— De band van zijn linkerschaats is gebroken! Daardoor is hij gevallen! vertelde men.

Maarten hoorde dit. En hij had het wel uit kunnen gillen van berouw.

Hij zag als door een floers dat Krijn Vogels weggedragen werd. Er heerschte algemeene verwarring. Men had geen lust meer in andere wedstrijden. Maarten drentelde weg tusschen het volk. En dan ging hij naar huis.

— Nu al terug? vroeg moeder. En niet gewonnen... dat zie ik wel aan uw benepen gezicht.

— De wedstrijden zijn geschorst om een ongeluk....

— Een ongeluk? Wie?

— Krijn Vogels. Ze hebben hem weggedragen.

— Hij is toch niet dood zeker! riep moeder verschrikt uit.

— Neen... neen... Een gat in zijn hoofd.

— En wat bedwelmd. 't Gaat ook veel te wild toe bij dat hard rijden.

Vader was al vertrokken. Maarten drentelde heen en weer. Hij had geen rust. O, als het toch maar niet erg was met Krijn! Misschien had men al bemerkt dat er een snee was geweest in dien schaatsenband. Maarten durfde niet naar zijn kameraden te gaan. Hij vond zich zelf zoo gemeen. Hoe had hij dat kunnen doen!

't Werd donker en Maarten bleef nu binnen.

Maarten nam een boek. Hij deed of hij las. De letters leken door elkaar te dansen tot ze woorden vormden als « gemeen... valsch... bedrog ». Zoo scheen het Maarten toe. En hij vreesde, dat de veldwachter plots binnen zou komen en hem bij den arm nemen.

Maar niemand kon weten dat hij in den band een snede had gegeven.

Moeder diende 't avondeten op. Ze zag dat Maarten weer weinig trek had.

— Maar, jongen, anders zoudt ge me de ooren van 't hoofd eten, zei ze. Wat hebt ge toch! En ge ziet bleek. Zeker kou gevat... Ik zou dan maar naar bed gaan...

Maarten vroeg niet beter dan in de hooge bedstede te klimmen. En hij lag weldra onder de dekens. Maar slapen kon hij niet.

Er kwam bezoek. Het was Klazina, de dochter van oom Dirk.

— Waar is Maarten? vroeg ze.

— Daar in de bedstede, zei moeder. Hij was niet wel. Zeker kou gevat.

— Daarom reed hij zoo slecht. Hij kon het vanmiddag niet halen. Erg, van Krijn Vogels... Ge weet, dat hij zoo gevallen is, tante.

Maarten hield zich of hij sliep, daar boven in de bedstede, maar spitste de ooren.

— Hoe is het nu met Krijn? vroeg moeder.

Griet kwam ook thuis. Ze praatte over 't ongeluk, maar had geen verder nieuws.

—Ernstig... De dokter vreest dat hij een hersenschudding heeft.

— Wat!

— Ja, hij zou er wel van kunnen sterven...

— En dat door het breken van zoo'n schaatsenband.

— Krijn zelf ligt buiten kennis. Moeder is er even geweest. Ja, een schaatsenband is gebroken, en toch was hij pas nieuw.

— Er was zeker een slecht plekje in.

— Dat moet wel... De ijspret was in eens bedorven.

— God geve dat de arme jongen beter wordt.

— Zijn moeder schreide zoo. En zijn vader is ook op spieringvangst. Die weet nog niets.

Maarten lag daar in de hooge bedstede te zweeten van angst.

Krijn erg ziek... misschien zou hij sterven...

Klazina bleef nog wat praten. Ze vertelde ook, dat er bericht was gekomen van visscher Poels, die immers de haven niet meer bereikt had.

— Poels ligt een heel eind van hier ingevroren, zei de nicht. Zijn zoon is op schaatsen thuis geweest. Ze waren van Urk vertrokken, maar raakten vast in het ijs. Dat kan immers zoo gauw gebeuren op zee. Het water befrist eerst heel

laag, tegen den bodem. Dat grondijs komt dan naar boven, de stukken vereenigen zich en, als het door vriest, is het gauw een harde massa.

Maarten daar in de bedstede luisterde niet meer. Hij dacht maar aan Krijn, die misschien sterven zou.

— En mijn schuld! sprak Maarten bij zich zelf. Omdat ik zoo gemeen heb gedaan, zoo valsch.

Klazina vertrok en moeder en Griet gingen nu ook ter ruste, want vader zou wel tegen den morgen terug keeren en dan moest vrouw Jeroens vroeg opstaan, om hem warm drinken en eten te geven.

— Maarten, slaapt ge al? vroeg moeder.

De jongen durfde niet te antwoorden.

— Ja, hij slaapt al, hernam moeder. Dat zal hem goed doen. Morgen houd ik hem toch binnen.

Die goede moeder! Ze wist niet dat haar zoon heel iets anders scheelde.

Maarten kon niet slapen. Hij kreeg het zoo vreeselijk warm en erg benauwd. O, misschien hoorde hij het morgen wel: «Krijn Vogels is dood!» Wie weet lag hij nu niet te sterven in zware pijn!

Morgen... Maarten voelde zijn hart bonzen. En hij werd zoo raar in 't hoofd.

Morgen! O, hij zou niet op Marken durven blijven. De menschen konden hem naroeppen dat

hij een moordenaar was. En de veldwachter zou hem gevangen nemen.

Maar neen, ze wisten de waarheid niet. Ze dachten, dat de schaatsenband stuk gesprongen was. Niemand vermoedde zijn schuld.

Doch dit stelde Maarten niet gerust. De angst dat Krijn zou sterven, folterde hem. En de wroeging over zijn valsche daad was als een vuur. Weg gaan, ver weg gaan...

Aan den vasten wal woonde oom David.

— Ik wil naar hem toe, kreunde Maarten.

Hij dacht niet lang over dit plan na. De angst joeg hem op. Maarten verliet de bedstede en haastig kleeedde hij zich.

Moeder sliep vast. Ze had den heelen dag hard gewerkt.

Naar oom David! Op schaatsen over het ijs. En wat later verliet Maarten het huis. Een koude wind, met den avond opgestoken, streek over het lage eiland. Maarten voelde hem niet. Alles gloeide in en aan hem... O, weg te zijn van Marken! Hij sloop naar de kust. Hij zag een lichtje.

— 't Is in het huis van Krijn, snikte de jongen. Als ze morgen vertellen dat hij dood is, moet ik ver van hier zijn.

Hij bond zijn schaatsen aan. En hij nam de vlucht in den nacht. Hij was nu op de wijde ijsvlakten, de bevroren zee. Hij reed eerst snel, maar

dan langzamer. En al maar door dacht hij aan Krijn, die nu zeker lag te sterven.

Doch thans voelde hij den wind wel, die hem in 't gelaat beet. Het was een Oostenwind en hij had die in den rug moeten hebben, als hij Westwaarts naar den wal schaatste. Maar de wind kneep hem vlak in 't gelaat. Dus had Maarten een verkeerde richting genomen. In zijn angst en wanhoop beseftte hij het niet. Hij peinsde evenmin aan den angst van moeder, als ze hem morgen zou vermisen. Hij vroeg zich nog niet af, wat oom David zou zeggen? Evenmin bedacht hij dat hij zijn eigen schuld zoo aan 't licht bracht.

O, ware Maarten in zijn gewone stemming geweest, dan zou hij alles aan zijn moeder verteld hebben! Maar hij leek wel waanzinnig. Hij reed steeds verder, doch ook steeds trager. De vermoedenis woog op hem. En de wind hield hem tegen.

Eindelijk bleef Maarten staan. Hij kreeg toch wat bezinning. Hij keek rond. Zag hij nog geen lantaarn van de vaste kust, van een dorp of stad. Maar geen licht boorde door het duister. Alleen boven hem flonkerden de sterren.

Maarten scharrelde weer voort. Maar elke streek met de schaatsen kostte hem moeite. En de knaap struikelde soms, zoo knikten de knieën. Zijn hoofd werd soezelig...

Wat deed hij nu eigenlijk? Waar was hij? Hij moest wat rusten. En Maarten zonk op het ijs neer... Maar dan stond hij weer recht. Hij was zoo koud en moest zich verwarmen. O, terug naar moeder, naar de warme bedstede, diep onder de dekens.

Maarten spande al zijn krachten in en reed opnieuw. Maar hij had zich niet omgewend. Er was geen klaarheid in zijn gedachten.

Dan zag hij lichtjes. Ze schenen hem zoo heerlijk toe. Daar zou wel 't eigen huis staan. Hij kon haast niet meer, maar hij moest die lichtjes bereiken... En hij kwam er, en viel dan neer, tot schrik van eenige mannen, die hier aan 't spieringvischen waren.

— Wat is dat! schreeuwde een van hen. 't Lijkt wel een spook. Licht eens bij, Piet!

't Was oom Dirk, die sprak. En vader Jeroens keek ook toe.

— O, 't is Maarten! riep hij.

— Waarlijk, uw jongen, bevestigde oom Dirk. Wat komt hij nu uitvoeren!

— Maarten, wat is er? vroeg zijn vader ongesteld, maar hij kreeg geen antwoord.

— Hij is buiten Westen van vermoeyenis! meende oom Dirk. Wacht eens even!

En met ijskoud water uit de bijt wiesch hij het voorhoofd van den bezwijmde.

— Moeder... Krijn... kreunde de knaap, en sloot weer de oogen.

— Hij is er erg aan toe, hernam oom Dirk.

— O, als er maar niet iets erg met moeder geteerd is, zei Jeroens ongerust. En Maarten wilde me komen waarschuwen. Hij is nu uitgeput.

— Stel je toch geen erge dingen voor!

— Maar waarom dan die tocht?

— Misschien om ons te komen helpen, meende oom Dirk.

— Dat zou mijn vrouw toch niet toelaten.

— In elk geval kunnen we hier niet redeneeren en den tobberd laten doodvriezen. We moeten met hem dadelijk naar huis.

— Dat is zeer ver, zei Piet. We weten dat Poels met zijn schuit hier dichtbij ingevroren ligt. Als we Maarten daar brachten, dan lag hij dadelijk onder de dekens.

— Een beste raad, erkende oom Dirk.

Hij legde den knaap op de slede. En gedrieën voerden ze den jongen naar de schuit, die vast zat in het ijs. Poels werd gewekt. Hij luisterde eerst verbaasd toe, maar was dadelijk bereid te helpen. En 't duurde niet lang of Maarten lag onder de dikke dekens in een kooi.

Poels wreef zijn slapen met een middeltje dat hij aan boord had.

Maarten sloeg de oogen op:

— Waar ben ik? vroeg hij.

Maar dadelijk sliep hij in. En zijn vader bleef even wijs over de reden van dien nachtelijken tocht.

— Bind gij nu Maartens schaatsen aan en rijd naar huis, zei oom Dirk tot Jeroens. Ge wilt natuurlijk weten wat er achter dit alles zit, maar ik denk, dat de bengel zin had in een echt avontuurtje en zijn krachten overschatte. Vlieg dus naar uw vrouw! Piet en ik zorgen wel voor de visch.

Jeroens volgde gaarne dien raad. Zijn huisje was in de rust. En de visscher moest zijn vrouw wekken.

— Waarom is Maarten naar ons gekomen ? vroeg hij.

— Maarten naar u gekomen? Ge droomt, man. De jongen ligt in zijn bed.

Moeder wist dan niet, wat ze hoorde. En om zich te overtuigen, dat alles zoo was, keek ze in de bedstede. Ze meende toen dat haar zoontje in koorts moest gehandeld hebben. En ze was erg ongerust over de gevolgen van dien nachtelijken tocht.

Tegen den morgen keerde vader naar het ingevroren schip terug. Maarten lag nog altijd te slapen. 't Was wel tien uur, toen hij verfrischt ontwaakte. Hij vroeg waar hij was. En toen herinnerde hij zich zijn vlucht. Hij begon te schreien

en greep vaders hand, stamelend: « O, ik ben zoo slecht geweest? »

Hij vertelde alles, heel zijn gemeene daad.

— Zoo iets had ik van u nooit kunnen denken, zei vader verschrikt.

— O, vader, ik heb er vreeselijk berouw over.

— Omdat Krijn nu zoo leelijk gevallen is...?

— Al eer, vader!

En Maarten verhaalde, hoe hij uit spijt en wroeging reeds in den tweeden koers zich gewonnen gaf.

— Ge hadt Krijn toen nog moeten waarschuwen, zei Jeroens.

— Ja, vader maar ik durfde niet...

Een heelen tijd lag Maarten te schreien. Vader had dan medelijden met hem.

— Hij heeft toch een eerlijk hart, zei visscher Poels. Een mensch kan zich eens vergalopeeren. Maar het zal voor uw jongen een les zijn, die hij nooit vergeet.

In den namiddag reed vader weer naar Marken en volgenden ochtend kwam hij terug.

— Het is Goddank zoo erg niet, als de dokter eerst vreesde, deelde hij mee. Krijn is bij bewustzijn en heeft geen hoofdpijn meer. Niemand weet de eigenlijke reden van het ongeluk. Maar ik verwacht dat gij alles aan Krijn bekent en ook God om vergiffenis vraagt.

In den namiddag keerde Maarten met vader terug. En hij ging recht naar Krijn Vogels, die nu al in zijn vaders zetel zat. Eerst stotterend, dan met vaste stem, beleet Maarten zijn schuld. Krijn keek vreemd op.

— Ik heb ook leelijk gedaan door u te treiteren, zei hij na een poosje. Maarten willen we goede vrienden worden, en niemand zal weten wat er gebeurd is.

Het werd daar vriendschap voor het leven.

Moeder sprak ernstig met haar zoon. Oom Dirk, Piet en Klazina vernamen het gebeurde, maar zouden er niet over kletsen, zoo min als Poels.

Jan Vermaas en de vrienden vonden het eerst vreemd, dat Maarten en Krijn zulke beste kameraden werden. Maar ze oordeelden het toch ook beter dan ruzie.